

מסורת הש"ס

(א) חולין נט, ב) (מנפס' פ"ה ה"ו); א) (לקמן ט:); (ד) וגיר' רא"ש כהנא; (ה) (בסדרות 1); חולין סג: ע"ש, 4) (הלמן והלצון גר' בערוץ ע' הלמן כ"ה תחת ה"ח); א) (נפלה לו :); ט) כ"ל שטרות בגלית ע"י מוס' חולין סד ע"א ד"ה כודרת, (י) (כ"ל מדלמך); ט) (כ"ל עוברי דגים); ח) חמי ל"ה הדא קליפתא כ"ל ר"ש,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מחלוקת רבי בראמינין המבאים. עיין בתוס' חולין שם וז"ע ועיין בסדרות דף ו ע"פ מוס' ד"ה לאסור ונצי"מ יו"ד סימן פ"ג);

הנהגות הב"ח

(א) גמרא מנא לך הא א"ל מתלתא: (ב) רש"י בראמינין המבאים. עיין בתוס' חולין שם וז"ע ועיין בסדרות דף ו ע"פ מוס' ד"ה לאסור ונצי"מ יו"ד סימן פ"ג);

לעניו רש"י

פלטריא [פלטא]. שטוח. אלכוס"ל [אלכורם]. חלבון (הביצה). מווי"ל. חלבון (הביצה). כוכורי"ל [כוכורי"ל]. קפרה קטנה.

רבינו חננאל

הא דתנן בדגים כל שיש לו סנפיר וקשקשת אוקימנא מיני דגים ששמן באר"א ופלמימא שראשם דומה לראש דגים טמאין אבל שאר דגים לכוילי האי לא חישישין: אמר רב פפא טרית שאינה טרופה הלכתא עד שיהא ראש ושררה של כל אחד ואחד ניכר ואם לאו אפילו לטבול בצירין אסור. ומתבינין עליה חתיתב דג שיש בה סימן בין ככלה בין במקצתה אפילו אחד במאה כולן מותרות. ומעשה בעובד כוכבים שהביא גרב מלא חתיכות בצירין ונמצא סימן באחד מהן והתיר רשב"ג את הגרב כולו ומשינוי רב פפא בשחתיכות שוות פ"י כשניתן חתיכה על חברתה מתראה דג שלם ומקשינן אי הכי מאי למימרא ופרקינן מהו דתימא יתיחש דלמא אתרמוי אתרימי ליה קמ"ל דלא חישישין: ההוא ארבא דצחניתא דאתאי לסיכרא חזי קליפי שהן קשקשין רב הונא בר חיננא שרא ליה אמר רבא מי איכא דשרי ב' תא מלתא באררא דשכיחי קליפי נפקי שיפורי דרבא ואסיר שיפורי דרב הונא בר חיננא ושאריו. ואסיקנא אמר רב אשי אנא לא אסירנא ולא שרינא בין בגופן בין בצירין וקיימא לן כרב אשי דהוא בתריא: יתיב רב אדא בר אבהו וקאמר עובד כוכבים שהביא עריבה מלאה חביות ונמצאת כליבית באחת מהן

שׁוּטֵטוּט. לשון ט' שטין על המים: חביות פתוחות לא סגי צחדא דליכא למימר מעלמא נפל ציה: **וּדְגִים** כל שיש בהן סנפיר וקשקשת. משנה היא צאלו טרפות (חולין דף נט.). אלמא אין סימן לדגים בדבר אחר וקשיא לתרווייהו: **אֵצֶל** בגופן. לאכול גופן של דגים של טרית: **מֵישׁ** הוא **מטבילנא** **צֵלִיר**. צחד סימן או צראש או צשדרה דהוה ס"ד דכי פליגי רב הונא ורב נחמן בגופן פליגי אצל צלירן אפילו רב הונא מודה: **צֵלִיר** נמי לא (ט) **טבילנא**. דסבירא לי כרב הונא: **כַּשְׁחִיכּוּט** שוּט. כשמחצירין אותן יחד מתחצרות ויכרות וגראות שהיו כולן מדג אחד: **וּמִי אֵיכָא דְשִׁי כַּסֵּ"ג** **בְּאִתְרָא דְשִׁכְיִי קַלְפִּי**. ד"ל שמה דגים טהורין וטמאין יש וקשקשים מן הטהורין צאו: **וְאֵנָּה** לא **מיסר אסרינא**. לאכול גופן משום קליפי דמישתכחי צארכא ורב אשי קאמר לה: **דְקֹאמֵר לִי רַב פַּפֵּא**. דשרניהו רב הונא: **עֲרִיצָה**. ספינה קטנה: **כּוּנָן מוֹסְרוֹט**. דכי היכי דהואי צהך הואי נמי ככולו ואזלו לעלמא: **מַסְלָא קַרְאִי**. מג' חכמים גדולים שהם כד"י לסמוך עליהם כעל המקרא: **דְּמֵן צִירִי**. מקוס: **עוֹבֵד**. ציגים שלהן: **זֶה מַשְׁרִין**. דג עצמו צמעי אמו: **זֶה מַשְׁרִין מַצְחוֹן**. דג טהור לאחר שהוטלה ציגתו משרצת (א) ועומדת מאליה צחול אצל דג טמא משרין מצפטים צמעי האם לאחר שנגמרין ציגיו צמעיו: **סִימְנֵי צִיגִים**. של עוף טהור: (ט) **שְׂכּוּדְרַת**. משוכה שרצחה צראשה אחד והולכת ומקצתה ונמשכת: **וְעוֹגֻלָּה**. עגולה מצלידה ונגולגלת דאין צידיה רחבים: **רֹאשָׁה אֶחָד כַּד** רחצ פלטר"א צלע"ו כלומר עשוי ככד שרחצ מתחתיו צית מושצו: **חַלְבוֹן**. אלכוס"ל: **חַלְמוֹן**. מווי"ל: **צִיגָא** **הַשֶּׁרֶךְ**. צצ והלטאה מטילי ציגים הן. צצ הוא כוכורי"ל צלע"ו הדומה לצפרדע. ונפקא מיניה דאם ירקמה ויניקה מטמא צמגע צשחית חולין (דף קט:): והתניא

יהודה משמיה דעולא מחלוקת ראש ושררה ניכר של כל אחד ואחד ויתיב רב חונא בר אבדי קמיה דרב אדא בר אבהו ויתיב וקאמר יעובד כוכבים שהביא עריבה מלאה חביות ונמצאת כילבית באחת מהן פתוחות כולן מותרות סתומות היא מותרת וכולן אסורות א"ל מנא לך הא (ב) מתלתא קראי שמיע לי מרב ושמואל ורבי יוחנן אמר רב (ג) ברונא אמר רב קירבי דגים ועוברן אין נקחין אלא מן המומחה רמי ליה עולא לרבי דוסתאי דמן בירי מדקאמר רב קירבי דגים ועוברן אין נקחין אלא מן המומחה מכלל דדג טמא אית ליה עובר ורמינהי (ד) דג טמא משריין דג טהור מטיל ביצים סמי מוכאן עוברן א"ל רבי זירא לא תיסמו תרוייהו ממילי ביצים נינהו אלא זה משריין מבחוץ וזה משריין מבפנים למה לי מומחה לבדוק בסימנין דתניא 'בסימני ביצים כך סימני דגים סימני דגים סלקא דעתך סימני דגים יסנפיר וקשקשת כתיב בהו אלא כסימני ביצים' כ"ך סימני עוברי דגים ואלו הן סימני ביצים 'כל שכודרת ועגולגלת ראשה אחד כד וראשה אחד חד טהורה ב' ראשיה חדין וב' ראשיה כדין טמאה' 'חלמון מבחוץ' ו'חלבון מבפנים טמאה חלבון מבחוץ' וחלמון מבפנים טהור חלבון' וחלמון מעורבין זה בזה זו היא ביצת השרין אמר רבא כשנימוחו ולרבי דוסתאי דמן בירי דאמר סמי מוכאן עוברן והתניא

של עוף פלוני טהור לכן הוצרך למרן כשנימוחו כך דקדק ר"י וא"ת דאכתי לאו מילתא פסיקתא היא דהא אם אמר איני מלמדים נאמן אף שלא מן המומחה ויש לומר דדבר זה לא שכיח צרוז מוכרים שהיו צשעת מליחה ורבינו יהודה הקשה על פיר'ת דאי סימני (י) דגים דלורייטא אם כן תלי תניא צדלג תניא דקאמר כסימני ציגים כך סימני עוברי דגים ועוד הקשה מן הירושלמי דפירקין נתן צר רבא אמר קמיה שמואל ידע אלא מפרשא צין עוברי דגים טמאים לעוברי דגים טהורים עוברי דגים טהורים ארוכים (י) חמי ליה הדא סלפוטא א"ל מה מהו פירוש הראה לו עובר של דג טהור וא"ל טמא א"ל לא ציש לי דלמרת על טהור טמא אלא סופך לומר על טמא טהור משמע דיש עוברי דג טמא דומין לשל טהור כמו צציגים דליכא דעורצא דדמיא ליונה אלמא סימנים לאו דלורייטא ואין לסמוך על סימני עוברי דגים מיהו אין לאסור הצורצוטש כי אמת הוא שיש לו צמים ומשרין צשעה שעולה מן המים:

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

בְּאֵין בַּפְתּוּחוֹת בְּאֵין בַּסְתּוּמוֹת. פ"ה צצפתוחות לא סגי צחדא דליכא למימר מעלמא נפל ציה והקשה הר"ר אפרים (י) (מדמני) צסמוך עובד כוכבים שהביא עריבה מלאה חביות ונמצאת כילצית צאחת מהן פתוחות כולן מותרות אלמא צפתוחות תלינן לקולא דלמר כי היכי דהואי צהך הוה צאחריני אלא לעלמא אזלו וע"ק אי חישינן דמעלמא נפל צה צמים נמי יתיחש דלמא העובד כוכבים הניחם שם לכן היה מפרש הר"ר אפרים להפך צפתוחות סגיא צחדא דליכא למימר אחריתי אזולא לעלמא וליכא למיחש שמה העובד כוכבים הניח שם דלדרכה לקולא תלינן אצל צסתומות לריך צמים מיהו יש לייצב פ"ה דשאני התם שגמלאו צמים כילציות צאחת מן הצביות אצל הכא אין נמצא כאן שום חצית להכשר כהלכתו ולכן יש לפסול צפתוחות: **וּבְדִלְגִים** כל שיש לו סנפיר ובו. פ"ה משמע שאין הכשר צדגים צדצר אחר וקשיא לתרווייהו ותימה דא"כ כי משני צאוחם דדמו רישייהו לעטמאים פירוש ולאוהם הוצרך סנפיר וקשקשת ומה חירץ אליצא דמ"ד או ראשו או שדרו ולצדוק צשדרה דכל דג טמא אין לו חוט השדרה לכן נראה דמשדרה לא פריך מידי והא דלא חשיב ליה תנא צהדי סנפיר וקשקשת היינו משום דסימני גוואי לא קא חשיב:

מַחְלּוֹקֶת בְּצִירֵין אֵבֶל בְּגוֹפֵן **אָא**.

איסור דלורייטא (י) כדאמינן (חולין דף קי:). הטמאים לצבות צירן ורובצן וי"ל דוחאי דלורייטא צירן אסור מיהו צירן צטיל צרוז וגופן לא צטיל דצריה לא צטילה: **וְחֹזֵא** **בִּיה** **קַפְּי** ושרייה. ומיירי כגון שלא היה שם אלא מין אחד ומאן דאסר היינו משום דשכיחי צה קלפי מעיקרא:

נִמְצָאֵת בִּילְבִּית. פירוש שחסי כילצית היינו שמים צפתוחות לפרש"י דלעיל ולפ"י הר"ר אפרים שמים צסתומות: **אֲמַר** **רַבא** **בְּשִׁנְיֻמוֹחוֹ**. תימה אמאי לא משני קסבר סימני עוברי דגים לאו דלורייטא ולכן אין לצדוק כסימנים דה"ר משני פרק אלו טרפות (חולין דף סד. ושם) גצי סימני ציגים דלאו מדלורייטא נינהו דקא פריך ולצדוק כסימנים ומשני סימני ציגים לאו מדלורייטא ואור"ת דש"מ מהכא סימני עוברי דגים דלורייטא ולכן יש להסיר הצורצוטש אע"ג דאין אנו מוצאים צסם קשקשים דהא יש צסם סימנים ועוצרים מיהו יש לדחות לעולם אימא לך סימנים לאו דלורייטא והא דלא שני הכא משום דאכתי מיקשי דאין נקחין אלא מן המומחה משמע דאין שום צד היתר ליקח שלא מן המומחה ואין זה דאם לא נימוחו שהסימנים ניכרים ואומר של דג פלוני טהור דהשתא איכא תרמי לטיצותא וכה"ג נקמים אף שלא מן המומחה כדאמר'י התם (דף סג:). גצי ציגים דלוקחין מהן כשאומר

דלורייטא ולכן איני מלמדים נאמן אף אע"ג דאין אנו מוצאים צסם קשקשים דהא יש צסם סימנים ועוצרים מיהו יש לדחות לעולם אימא לך סימנים לאו דלורייטא והא דלא שני הכא משום דאכתי מיקשי דאין נקחין אלא מן המומחה אמר ליה מנא לך הא אמר ליה מרב ושמואל דר' יוחנן. אמר רב ברונא אמר רב קרבי דגים ועוברן אינן נלקחין אלא מן המומחה ומקשינן למימרא דג טמא משריין דג טהור מטיל ביצים ופרקינן תרווייהו מטילי ביצים נינהו מהיו טמא משריין מבפנים דג טהור מטיל ביצים ומשריין מבחוץ ולמה לי מומחה נבדוק בסימנין דתניא כסימני ביצים כך עוברי דגים ובסימני ביצים תנינן כל שכודרת ועגולגלת ראשה אחד חד וראשה אחד כד כלומר

ה"ג

מ.

קפו א מיי פ"ג מהל' מאלגת אסורות הלכה כג ועיין צמ"מ סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סימן פג ספיף ו: קפו ב מיי שם סמג שם טווי"ד סי' קוד: קפו ג מיי שם פ"א הלכה כד סמג שם טוש"ע י"ד סימן פג ספיף א: קפו ד מיי שם פ"ג הלכה כג סמג שם טווי"ד סימן קוד: קפו ה ו מיי שם הלכה כד סמג שם טוש"ע י"ד סימן פג ספיף ד: קפא ז מיי שם הלכה כג טור ש"ע שם ספיף ו: קפב ח מיי שם הלכה כ טוש"ע שם ספיף ז: קפג ט מיי שם טוש"ע שם ספיף ח: קפד י מיי שם הלכה יח סמג שם טוש"ע י"ד סימן פו ספיף א וסימן פג ספיף ח:

תורה אור השלם

1. אַת זֶה האבלי מכל אֲשֶׁר בָּפִים כל אֲשֶׁר לוֹ קַנְפִּיר וקַשְׁקֶשֶׁת בָּפִים בָּפִים וּבְחָלִים אֲתָם תֹּאכְלֶה: ויקרא יא ט

מוסף רש"י

דג טמא משריין. בגופו עוברי כשאר צמיה ומה (בבביות ז:). דג טהור מטיל ביצים. יושב עליהן ומתחמם עד שזויגאס מן הקליפות כשפות (שם). עוברי דגים. ציגי הדגים כמות שכן ממוצרים יחד (חולין טד.). שכודרת. עבה ככדור. פלט"א. כודרת ועגולגלת חדא היא, דלי תנא עגולגלת לחודה הוה משמע עגולה כעשה עגולה צעני, וסדר מפרש דאש חדש כד וראשה אחד חד, דלא ככדור ממש אלא משום לצרעה ועגולה לרצבה (שם). כד. פלט"א צלע"ו. שאני חד אלא ככדור. (שם). חלבון. אלגונין (שם). חלמון. מווי"ל (שם). ביצת השרין. צצ והלטאה מנילין ציגים (שם). הדרין עקד אין מטימדין

רבינו חננאל (המשך)

פתוחות כולן מותרות כמאן דמעברין דמו וכולין כחדא חשיבי סתומות היא מותרת וכולין אסורות אמר ליה מנא לך הא אמר ליה מרב ושמואל דר' יוחנן. אמר רב ברונא אמר רב קרבי דגים ועוברן אינן נלקחין אלא מן המומחה ומקשינן למימרא דג טמא משריין דג טהור מטיל ביצים ופרקינן תרווייהו מטילי ביצים נינהו מהיו טמא משריין מבפנים דג טהור מטיל ביצים ומשריין מבחוץ ולמה לי מומחה נבדוק בסימנין דתניא כסימני ביצים כך עוברי דגים ובסימני ביצים תנינן כל שכודרת ועגולגלת ראשה אחד חד וראשה אחד כד כלומר